

4. Meghan Ott. Gender-based violence (GBV) includes physical, sexual, verbal, emotional, and psychological abuse, threats, coercion, and economic or educational deprivation. June 4, 2021 URL: <https://www.womenforwomen.org/blogs/series-what-does-mean-gender-based-violence>
5. BIARRITZ PARTNERSHIP FOR GENDER EQUALITY. Recommendations of the Gender Equality Advisory Council for advancing gender equality and the empowerment of girls and women / Biarritz partnership for gender equality. 2019. URL: <https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/05/cfb1e2ba2b9aa09c1660f1b6df2cabbc815ecc2.pdf>.

ПРОБЛЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Панюк Т. П.

*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної теорії
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна*

За сучасних проблем військової агресії росії проти України з різних інформаційних джерел ми спстерігаємо за новинами, чуємо інформацію про хід війни, про наші досягнення в ній, а також про інші обставини, які нерозривно пов'язані з воєнним станом в нашій країні.

Запроваджений військовий стан та зосередження уваги всієї світової спільноти на обставинах цієї війни, не заважає злочинності існувати в нашій країні попри воєнні дії.

Одним із злочинів, який є непомітним сьогодні – **гендерно-обумовлене насильство**, а саме домашнє насильство, яке має тенденцію до загострення в умовах збройного конфлікту та може відбуватись як зі сторони чоловіка так і зі сторони жінки. Натомість практика повідомлення про насильство до правоохоронних органів серед потерпілих може не бути поширеною через об'єктивні перешкоди, які закономірно пов'язані з військовим станом [1].

Домашнє насильство проявляється в таких аспектах:

– психологічне насильство – словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, постійний

психологічний тиск, намагання вас тримати у постійній психологічній тривозі;

– фізичне насильство – ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці;

– економічне насильство – позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення вас без ліків;

– сексуальне насильство – примушування до зайняття сексом без згоди, змушування робити не припустимі для особи речі сексуального характеру, відео та фото зйомки сексуального характеру [2].

Коли мова йде про насильство, яке має місце всередині сім'ї та вчиняється в умовах військового стану, то потерпіла(ий) може зіштовхнутися з обмеженнями, які пов'язані зі збройним конфліктом в частині отримання захисту, а тому держава повинна не ігнорувати випадки насильства та надавати вчасну допомогу потерпілим, незважаючи на воєнний стан в державі.

В умовах військового стану вчинення таких злочинів як **домашнє насильство, сексуальне насильство** тощо, на нашу думку, повинно безумовно розглядатися як **жорстоке поведіння до людини у розумінні статті 3 Європейської конвенції**, зважаючи на вразливий стан людини та явну небезпеку [3].

Оскільки, насильство (незалежно від виду прояву) вражає психологічний та емоційний стан здоров'я людини, який в умовах війни є ще більш вразливим, тому особа, яка користується таким періодом та вчиняє такий злочин в умовах військового стану, підлягає посиленій кримінальній відповідальності за такі дії.

У випадку вчинення особою будь-якого виду насильства з використання умов військового стану, такі дії можуть належати до обставин, що обтяжують покарання, залежно від того, в яких умовах та обставинах вони вчинялися, а покарання може буде призначено в межах санкції, яка встановлює максимальний розмір покарання за відповідне кримінальне правопорушення.

Загалом, насильство в умовах війни набирає нових форм прояву, стає ще більш жорстокішим, але через наявність інших завдань, пов'язаних з війною, таке явище як домашнє насильство стає менш помітним, а потерпілі залишаються незахищеними.

Водночас за жодних обставин насильство не може бути виправданим, а тому існує потреба ефективно реагувати на таке явище, вчасно надавати потерпілим допомогу, попри військовий стан в державі.

Отже, проблема домашнього насильства в умовах військового стану є серйозним викликом та повинна бути вирішена з боку державних

контролюючих органів. Що ж робити коли відносно Вас було вчинено домашнє насильство? В першу чергу потрібно викликати поліцію (102); написати заяву про вчинення домашнього насильства; потрібно просити поліцейських, які приїхали на виклик, про винесення **термінового заборонного припису**. Звернення до суду з заявою про винесення **обмежувального припису** стосовно кривдника – це захід тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов’язків, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи. (В умовах воєнного часу, суди України продовжують працювати забезпечуючи конституційне право людини на судовий захист).

Насьогодні відповідальність за домашнє насильство має прояв в таких покараннях: громадські роботи від 150 до 240 годин; арешт до 6 місяців; обмеження волі до 5 років; позбавлення волі до 2 років.

Зважаючи на таку проблему, Верховна Рада прийняла низку законів задля посилення кримінальної відповідальності за мародерство та за злочини проти основ національної безпеки України, які вчинені в умовах дії режиму військового стану. **Насильство** (незалежно від його прояву) вражає психологічний та емоційний стан здоров’я людини, який в умовах війни є ще більш вразливим, тому особа, яка користується таким періодом та вчиняє такий злочин, підлягає посиленій кримінальній відповідальності за такі дії.

Література:

1. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини : навчальний посібник. Дніпро : ДДУВС, 2019. 184 с.
2. Домашнє насильство в умовах військового стану. 2022. URL: <https://www.pravokonsul.com.ua/домашнє-насильство-в-умовах-воєнного>.
3. Європейська Конвенція про захист прав людини (спрощена версія вибраних статей). Компас. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/european-convention-on-human-rights>.